

Attitydundersökning n om andra stadiets utbildning 2022

Sammandragsrapport

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

INNOLINK

Innehåll

- Allmänt om undersökningen
- Respondenter
- Den allmänna bilden av anseendet hos utbildningen på andra stadiet samt dess utveckling
- Val av utbildningsplats på andra stadiet
- Bilden av yrkesutbildningen
- Bilden av gymnasieutbildningen
- Bilden av yrkesutbildning för vuxna
- Bilden av dubbelexamen
- Bilderna av Hux och TELMA
- Sammanfattning av huvudresultaten – kvalitativ del
- Sammanfattning av huvudresultaten – kvantitativ andel

Allmänt om undersökningen

Kartläggningen inom attitydundersökningen om andra stadiets utbildning genomfördes av Undervisnings- och kulturministeriet och Skills Finland rf.

Som forskningspartner ansvarade Innolink för det praktiska genomförandet av undersökningen.

Undersökningen är en fortsättning på tidigare attitydundersökningar om yrkesutbildningen.

Undersökningarna har genomförts sedan år 2007, den senaste undersökningen år 2020.

I årets enkäter och intervjuer har gymnasieutbildningens andel stärkts. Målet med undersökningen var att utreda attityder, uppfattningar, åsikter och erfarenheter av utbildning på andra stadiet hos olika målgrupper.

Undersökningen genomfördes huvudsakligen som telefonintervjuer. Av respondentgrupperna kontaktades elever i årskurs 9 samt unga som studerar inom yrkesutbildningen och i gymnasiet också elektroniskt. Man granskade hur insamlings sättet påverkade svaren både som en helhet och per fråga. När det gäller enskilda frågor observerade man en viss variation i svaren mellan insamlings sätten. Som helhet verkade datainsamlings sättet ändå inte påverka resultaten systematiskt varken i en positiv eller negativ riktning.

Undersökningen grundar sig på sammanlagt 1 722 svar från sex olika målgrupper. Målgrupperna specificeras på nästa sida.

Respondenter

Kvantitativt avsnitt:

	Elever i årskurs 9	392 svar.
	Föräldrar till elever i årskurs 9 svar.	101
	Unga som studerar inom yrkesutbildningen och gymnasier, 726 svar, varav:	
	Studerande inom yrkesutbildningen	345 svar
	Studerande inom gymnasieutbildningen svar	381
	Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen	302 svar
	Elevhandledare	100 svar

HR-beslutsfattare 101 svar.

Kvalitativt avsnitt (Esbo, Kotka, Tammerfors):

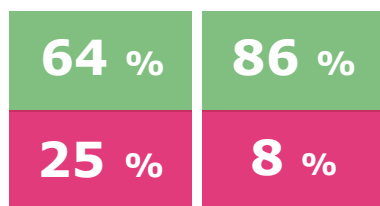
	Parintervjuer med elever i årskurs 9	18 respondenter.
	Föräldrar till elever i årskurs 9	4 respondenter.
	Elever inom yrkesutbildningen, unga, parintervjuer	6 respondenter.
	Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen, parintervjuer	6 respondenter.
	Elever inom gymnasieutbildningen, unga, parintervjuer	6 respondenter.
	Elevhandledare inom den grundläggande utbildningen	6 respondenter.
	HR-beslutsfattare	6 respondenter.

Uppskattning av andra stadiets utbildning

Hur ansedd tycker du i allmänhet att yrkesutbildningen eller gymnasieutbildningen är som utbildningsalternativ?

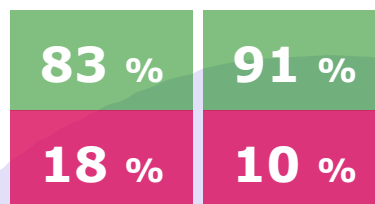
Elever i årskurs 9

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

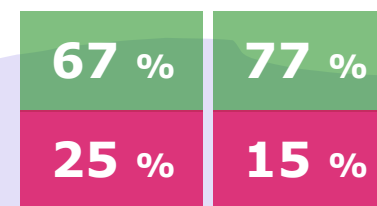
Föräldrar till elever i årskurs 9

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

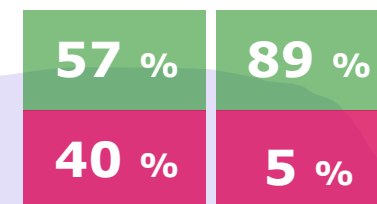
Unga som studerar inom yrkesutbildningen

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

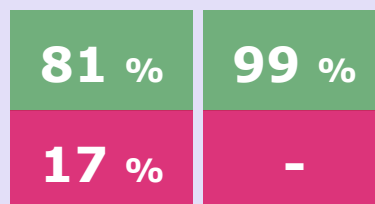
HR-beslutsfattare

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

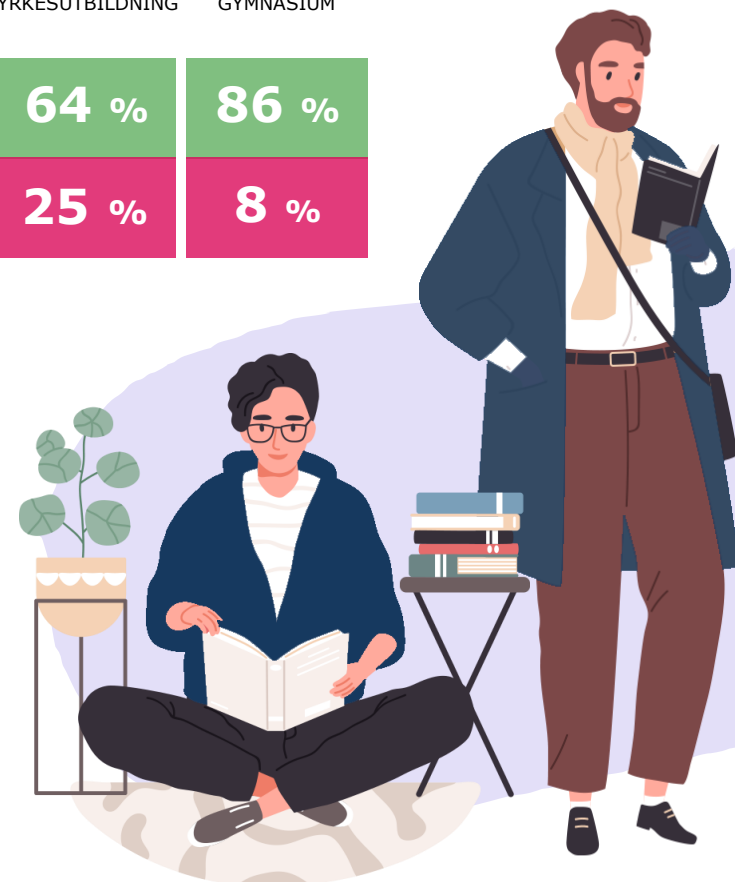
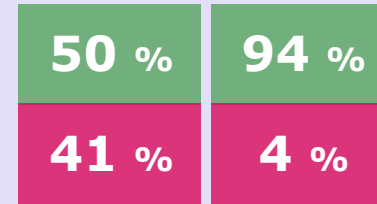
Elevhandledare

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

Unga i gymnasiet

YRKESUTBILDNING GYMNASIUM

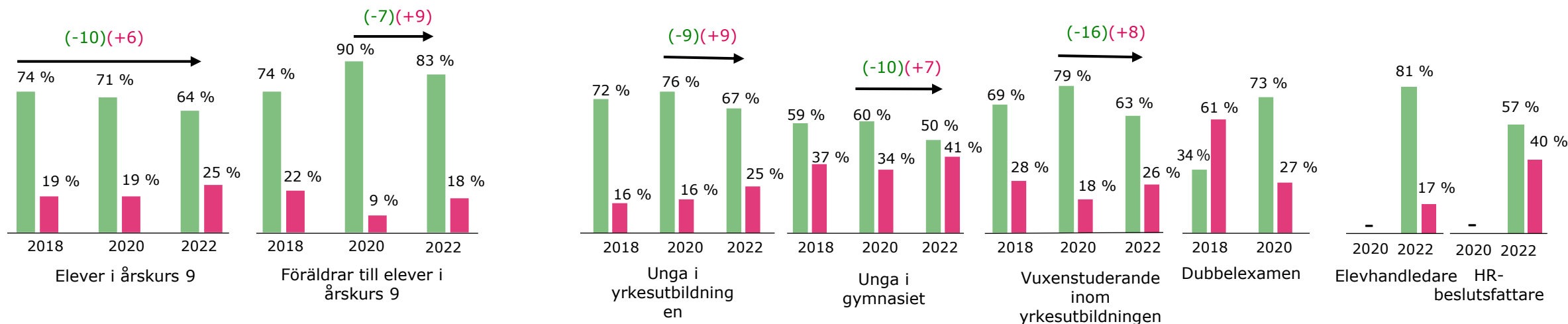

■ Väldigt eller ganska uppskattad ■ Inte så eller inte alls uppskattad

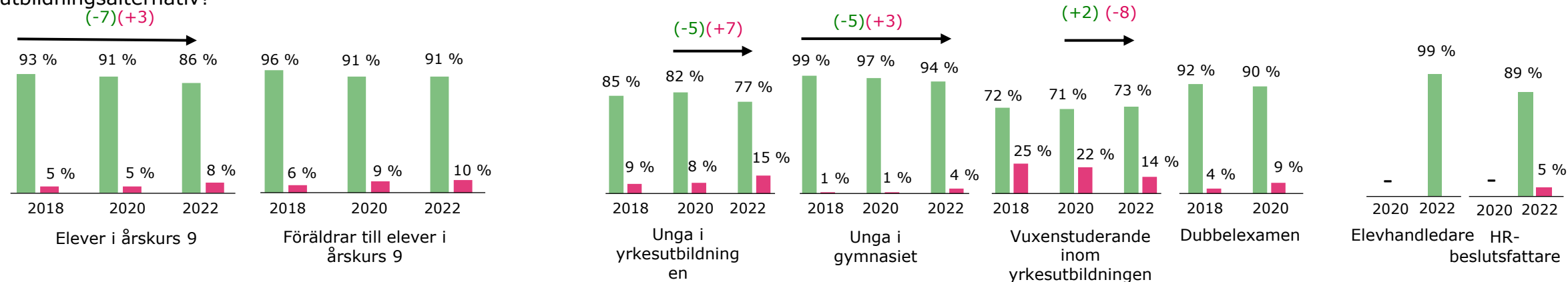
Utvecklingen av anseendet hos utbildningen på andra stadiet

Hur ansedd tycker du i allmänhet att **yrkesutbildning** är som utbildningsalternativ?

■ uppskattad
■ uppskattad ■ inte

Hur ansedd tycker du i allmänhet att **gymnasieutbildningen** är som utbildningsalternativ?

Val av utbildningsplats på andra stadiet 1/2

För **elever i årskurs 9** påverkas **valet av läroanstalt** helt klart starkast av att **hitta en intressant bransch** (66 % "påverkar väldigt mycket", 69 % år 2020). Detta stämmer väl överens med hur deras föräldrar önskar att valet ska utformas: 85 % svarar att barnets egen åsikt borde ha en mycket stor påverkan (den största procentandelen; 88 % år 2020) och på nästa plats kom att hitta en bransch som intresserar en själv (61 % (2020: 80 % 2020)).

Närmandet stöds också av **elevhandledarnas syn**. Enligt synen styrs deras agerande allra starkast av **branscher som intresserar eleven** (86 %: "påverkar väldigt mycket"). Bedömningen av elevens förmåga eller lämplighet ingick inte i de kriterier som efterfrågades av elevhandledarna, vilket kan vara värt att beakta.

Det kan anses oroväckande att nästan en femtedel av respondenterna i årskurs 9 (18 %) berättar de att de **inte fått tillräcklig handledning som stöd för valet av utbildning**.

Av deras föräldrar är upp till en tredjedel (33 %) av denna åsikt.

Med tanke på handledningens **kvalitet** är det anmärkningsvärt att var sjätte elevhandledare (16 %) svarar att hen **inte har tillräckligt information för sitt arbete** om utbildningen på andra stadiet och dess olika alternativ.

Val av utbildningsplats på andra stadiet 1/2

Bland 56 procent av de unga som studerar inom yrkesutbildningen styrdes valet också av den bransch som intresserar dem mest (2020: 71 %), bland gymnasieelever 36 procent (2020: 46 %). Så var det också bland vuxenstuderande inom yrkesutbildningen (55 %) (2020: 80 %). Som helhet verkar betydelsen av en intressant bransch ha minskat, även om den fortfarande är det klart starkaste kriteriet som styr valet.

De **två följande kriterier som** styr valet bland unga inom yrkesutbildningen är *Viljan att få ett jobb med en bra lön* och *Viljan att snabbt komma ut i arbetslivet* (29 %). För gymnasieelever är dessa i sin tur *Viljan att få ett jobb med en bra lön* och *Läroanstaltens läge* (32 %).

Unga som studerar inom yrkesutbildningen skulle i viss mån vara mer beredda att **överväga även andra utbildningsplatser** än gymnasiestuderande. Utöver alternativen yrkesutbildning och gymnasium samlar även **dubbelexamen** in svar: 19 procent av yrkesstuderanden och 36 procent av gymnasiestuderanden nämner dubbelexamen.

Bilden av yrkesutbildningen 1/8

De intervjuades uppfattningar om yrkesutbildningen är i huvudsak goda och enhetliga – yrkesutbildningen ses som en praktiskt inriktad och arbetslivsorienterad utbildning.

I svaren från **elever i årskurs 9** är uppfattningen om yrkesutbildningen i stor utsträckning positiv. I bilderna betonas en utbildning som förbereder för arbetslivet snabbt och direkt samt att göra saker i praktiken. En tredjedel av respondenterna väljer i första hand en yrkesutbildning efter grundskolan.

Anseendet hos både yrkesutbildningen och

gymnasieutbildningen **har minskat något** bland respondenterna (andelen "mycket / ganska uppskattad"-svar har minskat med 7 procentenheter för yrkesutbildningen och 5 procentenheter för gymnasieutbildningen).

Elevhandledarnas roll är betydande när det gäller att få information om val för andra stadiet, 72 procent berättar att de har fått information av elevhandledarna; de näst viktigaste informationskällorna är föräldrarna (57 %) och skolan i allmänhet (56 %).

Undantagsförhållandena nämns bland annat som orsak för förhindrade besök till läroanstalter på andra stadiet.

Bilden av yrkesutbildningen 2/8

Medvetenheten om dubbelexamen och behörighet för fortsatta studier har hållits på ungefär samma nivå som tidigare. Bland branscherna inom yrkesutbildningen har de tekniska branscherna den starkaste dragningskraften. En femtedel av dem som tänkte söka till yrkesutbildningen kan ännu inte säga vilken bransch de vill välja. När eleverna blev tillfrågade vilket yrke eller vilken examen de vill studera till, lyftes bland annat studentexamen, läkare, närvårdare, lärare, VVS-yrken och yrken inom elbranschen starkast fram. Andelen kan inte säga-svar har ökat betydligt när man frågat efter tilläggsalternativ

(17 %→37 %).

En tredjedel (35 %) berättar att de fortsätter in i arbetslivet efter andra stadiet och cirka hälften (47 %) berättar att de fortsätter studera; **skillnaden mellan dem som tänker fortsätta med yrkesutbildning och gymnasiestudier är betydande.**

Bilden av yrkesutbildningen 3/8

Föräldrar till elever i årskurs 9: Lite över en fjärdedel av de som svarade skulle välja en yrkesutbildning som lämplig utbildning på andra stadiet för sitt barn. Nästan hälften av föräldrarna skulle välja **den tekniska branschen** som ett lämpligt yrkesutbildningsområde för sina barn. När man frågar om det finns andra yrken eller examina som lämpar sig för barnet, har andelen Kan inte säga-svar fördubblats jämfört med den senaste mätningen (nu 60 %).

Yrkesutbildningens **anseende har i föräldrarnas ögon minskat jämfört med läget för två år sedan** (andelen *inte så ansedd / inte alls ansedd*-svar har stigit till 18 procent (2020: 9 %)).

Av föräldrarnas öppna svar kan man tolka att de flesta **betonar valet av yrke med respekt för barnets styrkor**, men att **i slutändan fattar barnet själv sitt beslut**.

Bilden av yrkesutbildningen 4/8

Cirka en femtedel av föräldrarna **antar att deras barn börjar arbeta efter andra stadiet**, medan en tredjedel av eleverna i årskurs 9 själva uppgav att de ska börja arbeta. Nästan en tredjedel av föräldrarna (28 %) berättar att de inte vet barnets planer efter andra stadiet.

Den kvalitativa responsen följer i ganska hög grad responsen från eleverna i årskurs 9. I bilderna betonas arbete med händerna, behovet av yrkeskunniga och ett ökat anseende hos yrkesutbildningen. Några föräldrar upplever dock att yrkesutbildningen ändå är något mer teoretisk än vad den borde vara, eller att undervisningen innehåller saker som inte är viktiga för yrket i fråga. Några föräldrar upplever också att yrkesstudier har för mycket ansvar; närundervisningen har skurits ned, mängden självstudier och distansstudier har ökat. En klar majoritet har dock en bra bild av utbildningen.

Bilden av yrkesutbildningen 5/8

Unga som studerar inom yrkesutbildningen: Av de som svarade uppgav 93 procent att de fick studera inom den utbildning de valt som första alternativ. Över en fjärdedel studerar den tekniska branschen och strax under en fjärdedel någon annan bransch än de som presenterades i enkäten. Medvetenheten om dubbelexamina har ökat något och är nu 95 procent.

Unga studerande inom yrkesutbildningen **ser yrkesutbildning** som en lätt väg in i arbetslivet, inom vilken får nödvändiga praktiska kunskaper och färdigheter. I de kvalitativa svaren betraktas utbildningen till största delen som ett bra och avslappnat utbildningsalternativ jämfört med gymnasieutbildningen. Inläring i arbetet och arbetsnära sysslor anses vara trevligt. Utbildningen har i huvudsak motsvarat förväntningarna, men får ändå en del kritik för att ibland vara "alltför" avslappnad. Efter yrkesutbildningen avser 57 procent att arbeta och 16 procent att fortsätta till en

Attitydundersökningen om andra stadiets utbildning 2022

yrkeshögskola.

Det har skett en betydande nedgång i nöjdheten med den nuvarande studieplatsen: I undersökningen år 2020 var 64 procent mycket nöjda, nu 45 procent. För vuxenstuderande har utvecklingen varit densamma, 2020: 59 procent, → nu 49 procent. **Enligt uppfattningen hos de som svarade har anseendet hos yrkesutbildningen också minskat sedan den senast mättes:** Andelen "Mycket / ganska ansedd"-svaren var 76 procent år 2020 och nu 67 procent. De som svarade elektroniskt såg situationen mer positivt än andra. De ansåg det också mer sannolikt att de i fortsättningen skulle studera vid sidan om arbetet.

Bilden av yrkesutbildningen 6/8

Unga i gymnasiet: Gymnasieeleverna bedömer att yrkesutbildningen är mer avslappnad och flexibel än gymnasieutbildningen. Den gör det möjligt att gå in i arbetslivet snabbt och fokusera på studier i en specifik bransch. Lättare än gymnasiet. Ett bra alternativ om man vet hurdant arbete man vill ha och snabbare vill komma ut i arbetslivet. Mindre teori, mer praktik. Några omnämningar om att man skaffar en yrkesutbildning om man inte kommer in i gymnasiet, eller inte är bra på teoretiska studier.

Medvetenheten om dubbelexamina har blivit marginellt starkare bland respondenterna (3 procentenheter) och är nu 97 procent.

Anseendet hos yrkesutbildningen har också sjunkit i gymnasieutbildningens uppfattningar från den förra mätningen: "Mycket / ganska ansedd"-svarens andel år 2020 var 60 procent och nu 50 procent.

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen:

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen anser att yrkesutbildningen är en direkt väg in i arbetslivet, att den ger många olika arbetsmöjligheter och möjligheter att skapa nätverk. Studierna är mångsidiga och kan skraddarsys. Allmänt taget anses yrkesutbildningen vara bra och nödvändig.

Hur ansedd tycker du i allmänhet att yrkesutbildning är som utbildningsalternativ? Andelen "mycket ansedd"-svar har sjunkit till 8 procent, medan den ännu år 2020 var 22 procent.

Helt klart största delen har varit nöjda med yrkesutbildningen, även om man i viss mån anser att den inte uppskattas så mycket. Ett litet antal kritiserade **den stora mängden distansstudier**, och i viss mån bedömer man att det finns brister / kvalitetsutmaningar hos närundervisningen.

Bilden av yrkesutbildningen 7/8

Elevhandledare: Elevhandledarna inom den grundläggande utbildningen har en **realistisk bild** av yrkesutbildningen, som omfattar mångfalden av olika branscher och studiernas praktiska natur. **Den största delen av elevhandledare** uppskattar yrkesutbildningen och anser att den är bra och högklassig. Dess anseende upplevs också ha ökat under årens lopp. I viss mån **känner man oro kring den minskade finansieringen och resursfördelningen** inom yrkesutbildningen. Den överdrivna mängden självständig undervisning nämns flera gånger. **Utbildningens nivå och kvalitet varierar** både regionalt samt skol- och branschspecifikt. Enligt synen hos 9 procent av elevhandledarna är yrkesutbildningen i allmänhet mycket ansedd och hos 72 procent är den ganska **ansedd**.

Enligt elevhandledarna anser en tredjedel av eleverna i årskurs 9 att yrkesutbildningen är **mycket intressant** och knappt två tredjedelar att den är **ganska intressant**. Cirka fyra av tio elevhandledare bedömde att yrkesutbildningen oftast intresserar elever i årskurs 9 som ett utbildningsalternativ på andra stadiet. De tekniska branscherna anses vara mest intressanta bland eleverna i årskurs 9. I den öppna responsen lyfts i synnerhet följande branscher fram: Elbranschen är helt klart vanligast (elmontör och -automation nämns allra oftast). Logistik, närvårdare/social- och hälsovårdsbranschen har de nästa platserna. Affärsverksamhet och företagsekonomi, bilbranschen och byggbranschen stiger också tydligt.

Bilden av yrkesutbildningen 8/8

HR-beslutsfattare: Yrkesutbildningen ses i allmänhet som ganska högklassig och **bilden** om den **är positiv**. När man frågar hur väl personer utexamineras från yrkesutbildningar till de yrken och uppgifter som företagen behöver arbetskraft för, kan utvecklingen av resultaten ses som måttligt positiv. Likaså har kvalitetsbilden av yrkesutbildningen stärkts (visserligen polariserades utvecklingen något).

Utvecklingsidéer finns dock i flera enskilda svar: man anser att **undervisningen inte helt motsvarar arbetslivets krav och att den konkreta kompetensen ökar först under arbetspraktiken. Ansvar** för elevens yrkeskompetens har flyttats till företagen, rentav för mycket. På grund av skraddarsydda läroplaner och skillnader mellan lärare kan det också vara oklart vad företagen förväntas göra, och när.

På frågan "*Hur väl upplever ni att **kompetensen** hos personer som genomfört en yrkesutbildning och **arbetslivets krav möts?***" har resultaten minskat något; nu svarade endast 2 procent "*mycket väl*" (2020: 8 %). Inställningen till yrkesutbildning i sig är dock klart positiv, **83 procent svarar att de ser den antingen ganska eller mycket positivt**. Hela åtta av tio respondenter tror att behovet av yrkesutbildning kommer att öka i Finland inom den närmaste framtiden (*en ökning på 37 procentenheter!*) och nio av tio förväntar sig att det under de närmaste åren kommer att råda brist på kompetenta yrkesutbildade eller personer som avlagt yrkesexamen.

Bilden av gymnasieutbildningen 1/5

De intervjuades bilder av gymnasieutbildningen är också i huvudsak goda – gymnasieutbildningen ses som en starkt allmänbildande utbildning som är till nytta för fortsättningen.

Elever i årskurs 9: Tänker på gymnasieutbildningen som en utbildning som **kräver mer studier och självständighet**. De unga funderar också på hur de själva ska orka och klara sig i gymnasiestudierna om de söker sig dit. I föreställningarna krin gymnasieutbildningen ingår mycket läsning samt **allmänbildande och teoretiska studier**. En del antar att den är svår och utmanande. **Hälften (48 %)** av eleverna i årskurs 9 som svarade kommer i första hand att välja gymnasieutbildning efter grundskolan.

Föräldrar till elever i årskurs 9: Föräldrarna till elever i årskurs 9 anser att gymnasieutbildningen är ett bra alternativ, både med tanke på utvecklingen av den ungas **studiefärdigheter** och med tanke på förberedelserna inför **studier på tredje stadiet**. De tror också att en gymnasieelev är mer redo att fatta beslut om sin framtid än en elev i årskurs 9. Sex av tio respondenter (58 %) väljer gymnasieutbildning som

lämplig utbildning på andra stadiet för sina barn. Anseendet hos gymnasieutbildningen har i **föräldrarnas ögon sjunkit** jämfört med för två år sedan: nu är den mycket ansedd enligt 47 procent, medan siffran år 2020 var 57 procent. Det framgår tydligt att gymnasieutbildningen uppskattas och den betraktas som **en bra allmänbildande utbildning**, men konstateras vara **endast ett mellanstadium för fortsatta studier** samt betänketid för studerande. Många föräldrar ser gymnasieutbildningen som tung och krävande. Nivån hos gymnasieutbildningen anses i huvudsak vara hög och av hög kvalitet.

Unga i yrkesutbildningen: Unga studerande inom yrkesutbildningen uppfattar gymnasieutbildningen som **teoretiska och datorbaserade studier**, som **förbereder för fortsatta studier**. Den ses som läs- och teoribetonad, tung, utmanande och svår. "Man får betänketid" för fortsatta studier. För vissa yrken och fortsatta studier anses den vara ett bättre alternativ än yrkesutbildning.

Bilden av gymnasieutbildningen 2/5

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen: Tänker att gymnasieutbildningen ger en bra grund för fortsatta studier och lämpar sig särskilt för **studerande som ännu behöver mer tid att fundera**. En fjärdedel av de som svarade (26 %) anser att gymnasieutbildningen är ett mycket ansett utbildningsalternativ.

Gymnasieutbildningen **anses vara ett bra val för fortsatta studier och allmänbildning**. Den anses vara teori- och läsbetonad, så den passar inte alla.

Gymnasieutbildningen uppskattas men en del

konstaterar att dess anseende har minskat under de senaste åren.

Bilden av gymnasieutbildningen 3/5

Gymnasieelever: Gymnasieeleverna anser att gymnasieutbildningen är arbetsdryg och krävande och att man ska vara **självständig och initiativtagande**. Verkligen mycket **läsning och teori**. **Studietakten är mycket högre** än till exempel inom yrkesutbildningen och dessutom går fritiden åt till hemuppgifter i flertalet. Ett bra val om du inte har bråttom att börja arbeta. Det finns också skillnader, en del upplever att gymnasiestudierna är svårare, andra lättare.

Trots att 96 procent av de som svarade uppgav att de i första hand fick studera inom den utbildning de valt, har det även **bland gymnasiestuderande skett en betydande nedgång i nöjdheten med den nuvarande studieplatsen**: I undersökningen år 2020 var 66 procent mycket nöjda, nu 48 procent. Även om åtta av tio respondenter anser att den examen som de nu studerar till är nyttig i arbetslivet och nio av tio anser att den är nyttig för fortsatta studier, skulle (endast?) tre av fyra ändå välja samma studieplats på nytt om de stod inför ett nytt val.

Fyra av tio har för avsikt att fortsätta till universitetet, en knapp femtedel vet inte vad de ska göra och 15 procent avser att hålla ett mellanår.

Bilden av gymnasieutbildningen 4/5

Elevhandledare inom den grundläggande utbildningen: Elevhandledarna betonar gymnasieutbildningens allmänbildande karaktär.

Enligt elevhandledarnas syn anser hälften av eleverna i årskurs 9 att gymnasieutbildningen är mycket intressant och hälften att den är ganska intressant. Hälften av elevhandledarna tror att gymnasiet intresserar eleverna i årskurs 9 starkast av utbildningsalternativen på andra stadiet. Gymnasieutbildningen ses som tung och till och med utmattande för unga. I huvudsak uppfattas gymnasieutbildningen dock som en högklassig och

ansedd teoribaserad utbildningsform. Några omnämmanden och tankar om att studentskrivningarnas betydelse till och med har betonats för mycket. Knappt **två av tre** (62 %) elevhandledare anser att gymnasieutbildningen i allmänhet är **mycket ansedd** och **drygt en tredjedel** (37 %) **ganska ansedd**.

Bilden av gymnasieutbildningen 5/5

HR-beslutsfattare: HR-beslutsfattarna anser att gymnasiet i sig är en viktig utbildning för högskolestudier, gymnasieeleverna uppfattas **å ena sidan som målmedvetna och å andra sidan som något osäkra**, eftersom planerna ännu kan vara öppna. En klar majoritet av respondenterna anser att gymnasieutbildningen håller hög kvalitet och är högklassig. Dess roll som **allmänbildande** utbildningsform lyfts fram i stor utsträckning.

Kravnivån hos gymnasieutbildningen lyfts i sin tur fram av vissa respondenter. Det förekommer också enstaka ganska **kritiska kommentarer om förhållandet mellan gymnasieutbildningen och arbetet:** gymnasieutbildningen i sig har ingen koppling till arbetslivet. Ett par respondenter nämner att de inte har en enda anställd med enbart gymnasieutbildning.

HR-beslutsfattarna kommenterar matchningen mellan kompetens och arbetslivets krav hos personer med gymnasieutbildning mer kritiskt än med yrkesutbildning: Nästan hälften (46 %) anser att gymnasieutbildningen motsvarar arbetslivets behov antingen *ganska* eller *mycket dåligt* (18 % inom yrkesutbildningen).

Inställningen till gymnasieutbildningen i sig är dock klart positiv, 85 procent ser den som *ganska* eller *mycket positiv*. Enligt nio av tio HR-beslutsfattare är gymnasieutbildningen i allmänhet **mycket ansedd** eller **ganska ansedd**.

Cirka hälften av HR-responenterna bedömde att kvaliteten hos gymnasieutbildningen i Finland är utmärkt eller mycket god.

Bilden av yrkesutbildningen för vuxna

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen:

Studierna är mångsidiga och kan skräddarsys. Allmänt taget anses yrkesutbildningen vara bra och nödvändig.

Helt klart största delen har varit nöjda med yrkesutbildningen, även om man i viss mån anser att den inte uppskattas så mycket. Ett litet antal kritiserade den stora mängden distansstudier och i viss mån bedömer man att det finns brister / kvalitetsutmaningar hos närundervisningen.

En femtedel av respondenterna inom yrkesinriktade vuxenstudier studerar huvudsakligen inom hälso- och välfärdsbranschen, en femtedel inom den tekniska branschen och en tredjedel inom en annan bransch än de som efterfrågades i enkäten. Medvetenheten om dubbelexamen och behörighet för fortsatta studier har stärkts något (+2 och +4 procentenheter).

Andelen personer som är mycket nöjda med sin nuvarande studieplats har minskat betydligt 59 procent → 49 procent.

Av de som svarade anser 96 procent att den examen de nu studerar är nyttig i arbetslivet. Drygt åtta av tio anser att den är **till nytta för fortsatta studier** och lika många skulle välja **samma studieplats på nytt** om de stod inför ett nytt val.

Trots dessa starka resultat **bedömde vuxenstuderande inom yrkesutbildningen att anseendet hos utbildningen har minskat under de senaste åren:** Andelen "*mycket ansedd*"-svar har sjunkit till 8 procent då den ännu år 2020 var 22 procent.

Bilden av dubbelexamen 1/2

De intervjuade är alla medvetna om möjligheten till dubbelexamen. Den anses vara ett bra men utmanande alternativ – i synnerhet att schemalägga studierna och överlappande studier ses som utmanande.

Eleverna i årskurs 9 anser att man å ena sidan får de goda sidorna av båda examina med en dubbelexamen, å andra sidan föreställer de sig att den är arbetsamt att genomföra. Det är även lite svårt för dem att uppfatta hur man lyckas med dubbelexamen i praktiken. Fyra procent (4 %) av eleverna i årskurs 9 kommer i första hand att välja dubbelexamen efter grundskolan.

Föräldrar till elever i årskurs 9 uppfattar dubbelexamen som ett för arbetsamt alternativ. De skulle kanske inte nödvändigtvis uppmuntra sitt eget barn till det, men det är ändå bra att se det som ett öppet alternativ för dem som vill.

Unga i yrkesutbildningen ser dubbelexamen som ett utmanande alternativ, men ser även att det finns fördelar med att kunna välja vilken riktning som helst om man ändrar sig.

Bilden av dubbelexamen 2/2

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen anser att en dubbelexamen är särskilt nyttig om man har planer på att fortsätta med högskolestudier, men de bedömer att den kan kräva ett ännu mer självständigt och planmässigt grepp av den studerande.

I gymnasieelevernas svar funderar man på hur man lyckas upprätthålla motivationen för båda examina och hur man i praktiken lyckas kombinera studier för olika examina. Dubbelexamen anses dock vara ett förnuftigt alternativ, men den misstänks vara ännu svårare än att studera vid gymnasiet.

Elevhandledare inom den grundläggande utbildningen berättar att de föreslår dubbelexamen som ett alternativ, men upplever att den knappast intresserar unga på grund av hur krävande den är.

HR-beslutsfattarna anser att dubbelexamen är en mångsidig men krävande examen som inte lämpar sig för alla.

Bilden av Hux och TELMA

Enligt de intervjuade är dessa utbildningar klart mindre kända än andra utbildningar.

Eleverna i årskurs 9 känner knappt till dessa utbildningar, en del föreställer sig att de hör ihop med den tidigare tiondeklassen. Endast en procent (1 %) av eleverna i årskurs 9 kommer i första hand att välja Hux-utbildning efter grundskolan och en procent (1%) TELMA-utbildning.

Föräldrarna till elever i årskurs 9 känner egentligen inte till utbildningarna, men anser det vara mycket viktigt att det finns ett lämpligt alternativ för alla och att den unga får stöd och tilläggstid före följande studier.

Unga inom yrkesutbildningen kände inte alls till utbildningarna eller kom bara ihåg att de har hört förkortningarna.

Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen kände inte alls till utbildningarna.

Cirka hälften av de intervjuade gymnasieeleverna kände till utbildningarna så pass bra att de kunde kommentera dem. Eleverna anser att det är bra att det finns flera alternativ, att det finns säkerhet om att ingen blir lämnad utanför och att var och en kan ta sig vidare.

Elevhandledarna inom den grundläggande utbildningen känner till utbildningarna, men även för dem är det något oklart hur utbildningarna ordnas i praktiken. Enligt elevhandledarna har det knappt funnits några sökande till utbildningarna.

HR-beslutsfattarna känner inte riktigt till utbildningarna, men anser att det är absolut viktigt att det finns alternativ och att det är möjligt att hitta den egna riktningen.

Sammandrag av resultaten I – kvalitativ del I/II

De som söker till utbildningar på andra stadiet **önskar att de kunde få konkret information** om sin eventuella framtida studieplats. Som bästa metod betraktas berättelser om de egna studierna och studieplatsen av en nuvarande eller utexaminerad studerande samt de utexaminerades och sysselsattas erfarenheter av övergången till arbetslivet och jobb inom branschen överlag. Vuxenstuderande inom yrkesutbildningen föreslår att deras erfarenheter och tankar om studierna ska lyftas fram mer.

Besök vid läroanstalter och att testa olika branscher upplevs som goda metoder. De intervjuade hoppas också på att få information om den eventuella framtida studiemiljön, lokaler och lärare. För att få information önskas **moderna metoder**, såsom videor.

Säkerställande av studiehandledningens resurser. De unga som intervjuades berättar att de har fått tillräckligt med information om utbildning på andra stadiet, men det finns skillnader i betoningarna – i vissa grundskolor har man mer betonat yrkesutbildning och vissa gymnasieutbildning. Både de som studerar inom yrkesutbildningen och föräldrarna till elever i årskurs 9 anser att det till yrkesutbildningar endast borde antas sådana studerande som verkligen vill vara där. **Alla respondenter betonar den studerandes egen motivation för den valda utbildningen.**

Sammandrag av resultaten I – kvalitativ del II/II

Enligt de intervjuade har man talat mer om utbildning på andra stadiet än tidigare, bland annat i och med **att läroplikten utvidgats** och **coronans inverkan** på studierna. Man vill också höja anseendet hos yrkesutbildningen till dess värde.

Unga och vuxna som studerar inom yrkesutbildningen ser både fördelar och utmaningar med att **unga och vuxna studerar tillsammans**.

Gymnasieelever och föräldrar till elever i årskurs 9 är särskilt oroliga över att **trycket och förväntningarna på gymnasieeleverna ökar** ytterligare.

Avveckling av motsättningar mellan yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen samt att ge mindre uppmärksamhet åt **ordningen mellan gymnasier**.

Sammandrag av resultaten II – kvantitativ del I/II

Utbildningen på andra stadiet ses i huvudsak som mycket uppskattad och högklassig i alla utbildningsformer. Respondenternas medvetenhet har utvecklats positivt bland annat i fråga om dubbelexamen och behörighet för fortsatta studier.

Som **positiva signaler** i svaren framträder bland annat en upplevd ökning av yrkesutbildningens anseende och en klar ökning av efterfrågan hos yrkesutbildningen vid frågor som handlar om framtiden.

Gymnasieutbildningen upplevs som mycket allmänbildande och högklassig. Dess allmänna anseende är också klart starkare än yrkesutbildningen (även enligt ungdomar som studerar på andra stadiet). Hux och TELMA är klart ännu de mest okända bland utbildningarna, men bland dem som svarade var inställningen till dem även mycket positiv.

Sammandrag av resultaten II – kvantitativ del II/II

Från resultaten identifierar Innolink dock även tydliga **utvecklingsbehov som är värda att beaktas:**

- a. **Utvecklingen av anseendet** hos studier på andra stadiet är **något nedåtgående** nästan tvärgående i alla respondentgrupper. Dessutom har det skett en betydande nedgång i nöjdheten med den nuvarande studieplatsen bland studerande inom yrkesutbildningen (unga och vuxna) och gymnasiet jämfört med den tidigare undersökningscykeln.
- b. Det kan anses vara oroväckande att nästan en femtedel av respondenterna i årskurs 9 berättar att **de upplever att de inte har fått tillräcklig handledning som stöd för valet av utbildning på andra stadiet**; av deras föräldrar är till och med en tredjedel av denna åsikt. Ur ett *kvalitetsperspektiv* på handledningen kan det anses betydelsefullt att ungefär var sjätte elevhandledare (16 %) svarade att **hen inte har tillräcklig kunskap för sitt arbete** om utbildning på andra stadiet och dess olika alternativ.
- c. I den öppna responsen **betonar flera föräldrar i**

valet av studieplats barnets förmåga / begåvning till studierna i fråga; däremot i frågorna som ställdes till elevhandledarna om elevhandledningens grunder förekommer dock synpunkten inte alls. *I vilken mån har detta perspektiv som framförts av föräldrarna beaktats i studiehandledarnas arbete, eller har de?*

- d. HR-beslutsfattarna ger kritisk respons om **matchningen mellan kompetensen hos de som studerat på andra stadiet och arbetslivets behov** och om företagets ansvar. Målgruppen förhåller sig dock mycket positivt till båda utbildningarna.
- e. **Elevhandledarna och föräldrarna har den starkaste rollen** när de berättar om val av studieplats på andra stadiet för elever i årskurs 9 (72 % har fått information av elevhandledarna och 57 % av föräldrarna), men samtidigt anses deras åsikter påverka valet av studieplats minst bland de uppmätta kriterierna ("påverkar väldigt mycket" elevhandledare 4 %, föräldrar 6 %). Vad vittnar denna obalans om?

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

INNOLINK

Ammatti
— osaaja